

Boekbespreking

Henri Houben

Samir Amin, een uitweg voor de crisis van het kapitalisme of voor het kapitalisme in crisis?

Het is steeds uitkijken naar boek van Samir Amin, een marxistische econoom van Egyptische afkomst die verblijft in Dakar. Hij laat geen twijfel bestaan over zijn bedoelingen. In dit geval wil hij, zoals de titel van zijn boek aangeeft, doen nadenken over pistes om uit het kapitalisme te geraken. Hij is niet van plan om de recessie op te lossen zodat het kapitalisme weer een tijdje verder kan.

Volgens hem moeten we terugkeren naar Marx: "Marx is nog nooit zo nuttig, zo noodzakelijk geweest om de wereld te begrijpen en te veranderen. Vandaag evenveel en meer nog dan gisteren." (p. 27) Hij voegt eraan toe: "Ik zie marxist zijn niet als iemand die een of andere theorie van Marx interessant vindt en losmaakt van het geheel van zijn werk of als een marxoloog. Marx scheidt theorie en praktijk niet." (p. 195) Men kan de auteur op dit terrein volgen zelfs als hij een betwistbaar onderscheid invoert met dogmatisch marxisme of marxisme-leninisme.

We delen ook zijn vaststelling over het systeem dat de wereld domineert. Vanuit de situatie van de landbouw wereldwijd stelt hij: "Wij zijn dus gekomen op een punt waar men om een nieuw gebied aan te snijden voor de expansie van het kapitaal (de modernisering van de landbouwproductie), hele samenlevingen – in termen van mensen – zou moeten vernietigen. Vijftig miljoen nieuwe efficiënte producenten (tweehonderd miljoen mensen met hun families) aan de ene kant, drie miljard uitgestorvenen aan de andere kant. De creatieve dimensie van de operatie is niet meer dan een druppel water tegenover een oceaan van vernietiging die ze vereist. Ik besluit eruit dat het kapitalisme in zijn seniele, laatste fase is gekomen. De heersende logica van dit systeem is niet meer in staat om het eenvoudig overleven van de helft van de mensheid te verzekeren. Het kapitalisme is barbaars en stuurt rechtstreeks aan op genocide. Het is meer dan ooit noodzakelijk om andere, rationeel hogere ontwikkelingslogica's in de plaats te stellen." (p. 141-142).

Samir Amin is afkomstig uit de Derde Wereld en leeft er ook. Hij ziet in het Zuiden meer hoop en krachten die in staat zijn om dit verwoestende systeem omver te werpen. Hij argumenteert zijn standpunt met actuele feiten zoals de opkomst van de landen van het Zuiden op het internationale schaakbord. Zijn standpunt is vandaag ongetwijfeld correct, maar de toestand kan soms heel snel wijzigen.

Het is echter jammer dat dit werk hoofdzakelijk een essay is. Hij maakt geen echte analyse om de huidige crisis grondiger te begrijpen. De auteur neemt een reeks standpunten in die onbetwistbaar gefundeerd zijn op theoretisch en praktisch vlak. Maar dit boek spit deze visie niet uit. Samir Amin verwijst trouwens vaak naar eerdere teksten waarin hij elementen van zijn onderzoek heeft gepreciseerd. Vanuit wetenschappelijk standpunt is het dan misschien beter om die werken te lezen. Maar als men wil kennis maken met de kernpunten van zijn werk is dit een interessant boek.

Samir Amin, *Sur la crise : Sortir de la crise du capitalisme ou sortir du capitalisme en crise*, Les Temps des cerises, Parijs, 2009, 265 pagina's. ISBN: 978-2-84109-780-7.